UMHVERFISSTOFNUN

Stjórn vatnamála og vatnasvæðisnefndir

Kynningarfundur Umhverfisstofnunar 20. mars 2012 fyrir vatnasvæðisnefnd á vatnasvæði 2 (NA og A land)

UMHVERFISSTOFNUN

Fundarstjóri: Kristján Geirsson, deildarstjóri.

Dagskrá fundar

- **Opnun fundar** (5 mín): Kristján Geirsson, deildarstjóri.
- **Löggjöfin um stjórn vatnamála** (20 mín): Heiðrún Guðmundsdóttir, verkefnisstjóri.
  - Gert ráð fyrir spurningum úr sal.
- **Drög að áfanga- og verkáætlun vegna stjórnar vatnamála** (15 mín): Tryggvi Þórðarson, sérfræðingur. Drögin verða afhent á fundinum.
  - Gert ráð fyrir spurningum úr sal.
- **Kaffihlé: 14:15-14:30**.
- **Vatnasvæði Íslands og vatnasvæðisnefndir** (25 mín): Jóhanna Björk Weisshappel, sérfræðingur.
  - Gert ráð fyrir spurningum úr sal.
- **Umræður um skipulag vinnu vatnasvæðisnefndar** (20 mín).
- **Fundarlok**: kl. 15:45

UMHVERFISSTOFNUN

Löggjöfin um stjórn vatnamála

Heiðrún Guðmundsdóttir
verkefnisstjóri

Ný löggjöf um stjórn vatnamála árið 2011

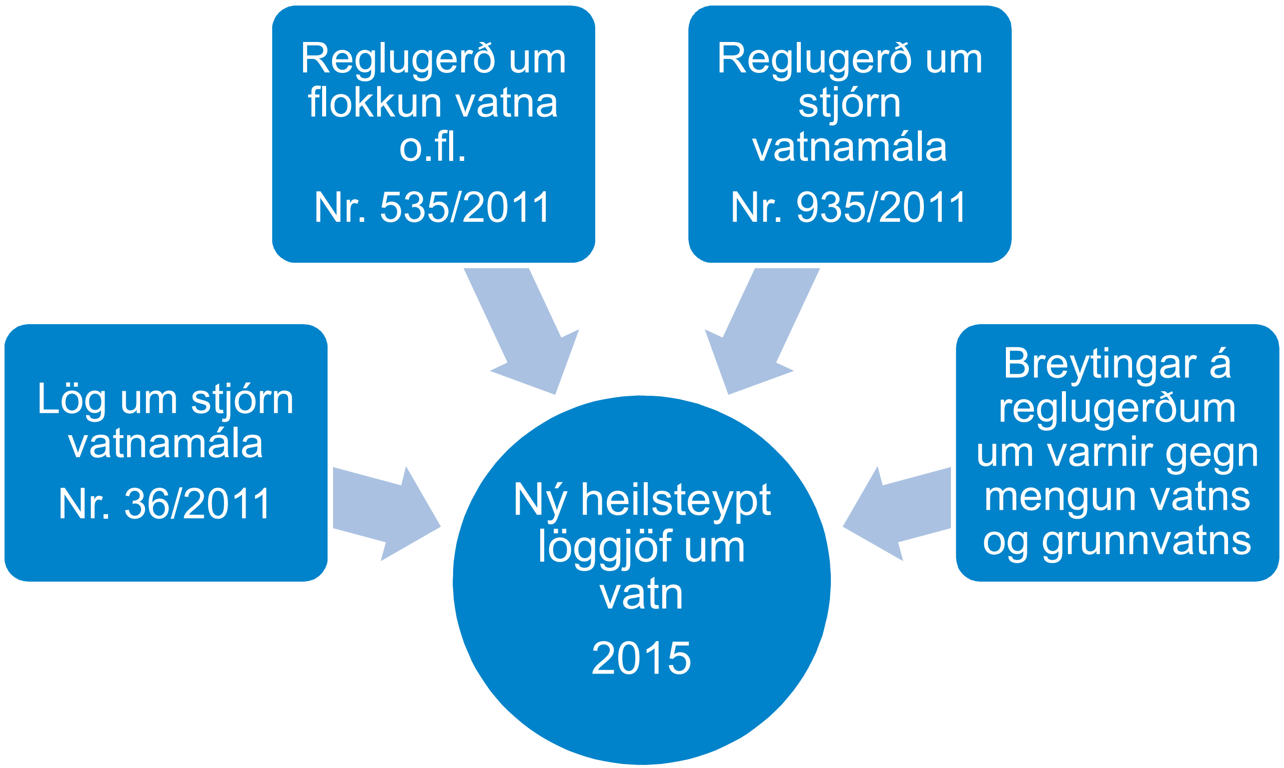

Markmið laga um stjórn vatnamála

UMHVERFISSTOFNUN

- Að vernda vatn og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar.
- Að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns og langtímavernd vatnsauðlindarinnar.
- Markmiðum náð með vatnaáætlun fyrir allt landið.

Hvað er vatn skv. skilningi laganna?

- Vatn er allt yfirborðsvatn og grunnvatn
  - ár (straumvötn)
  - stöðuvötn
  - árósar og sjávarlón
  - strandsjór (út að 1 sjómílu út frá grunnlínu landhelginnar)
  - jöklar
  - grunnvatn

UMHVERFISSTOFNUN

Nýyrði: Vatnshlot

Eining vatns, s.s. allt vatn sem er að finna í einu stöðuvatni, á eða strandsjó.

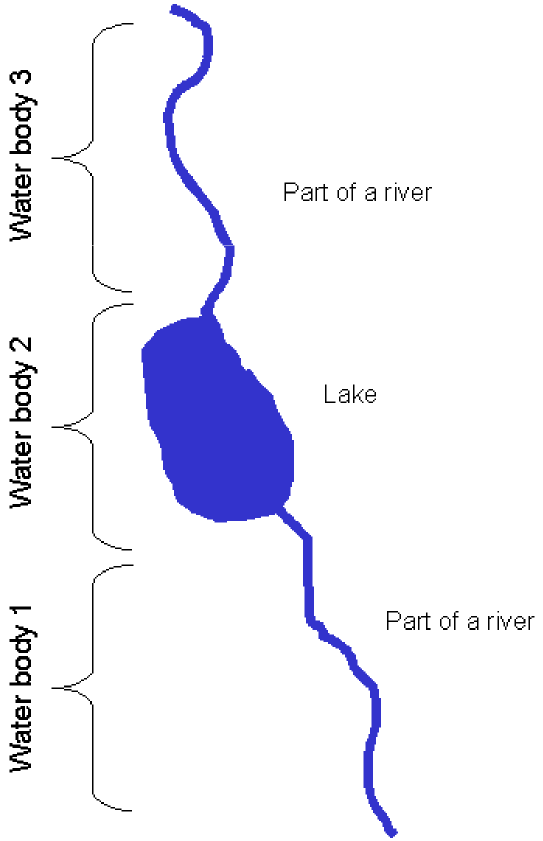

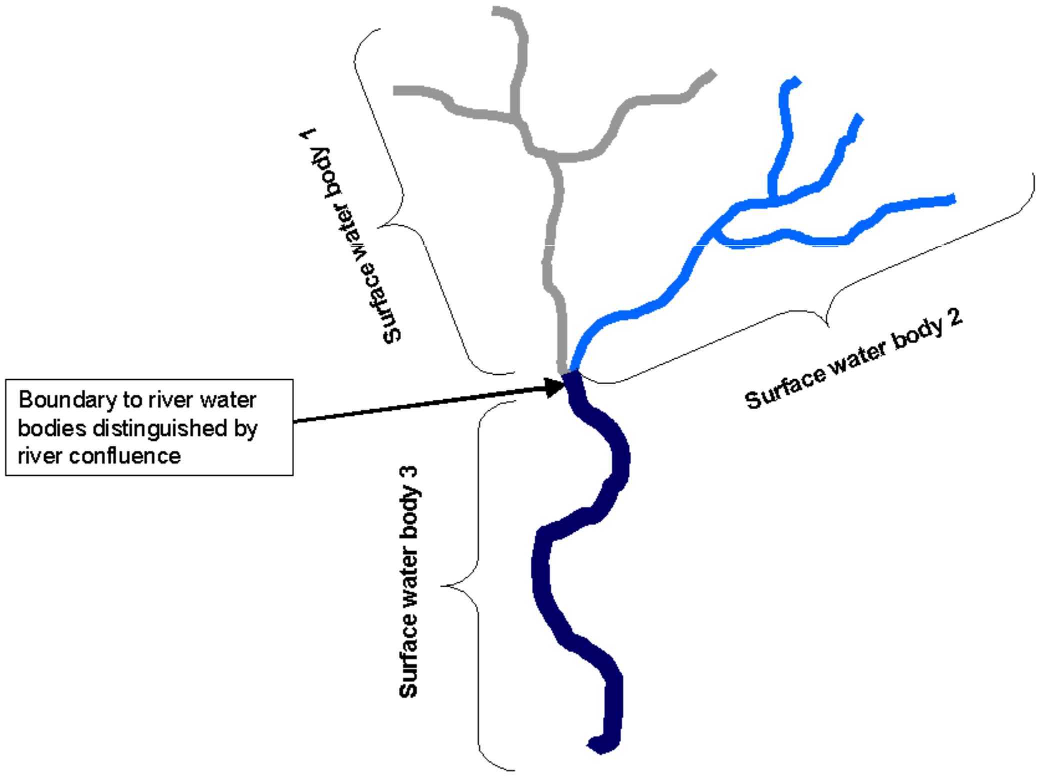

Skilgreind vatnshlot á Suðvesturland/Vesturland

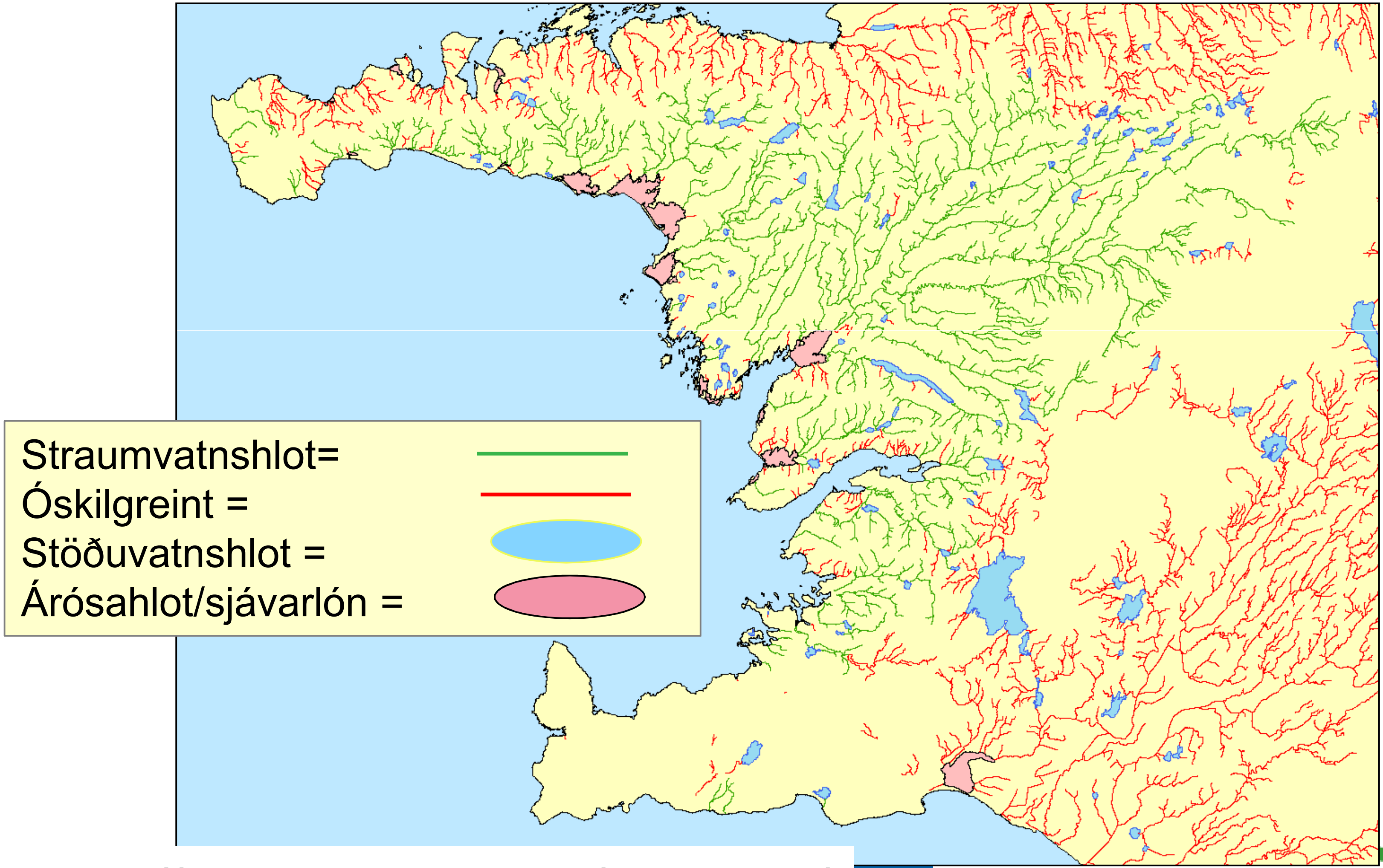

http://vann-nett.nve.no/statistikk/

Frá Veðurstofu Íslands, BBB.

Ítrekunarferli við flokkun

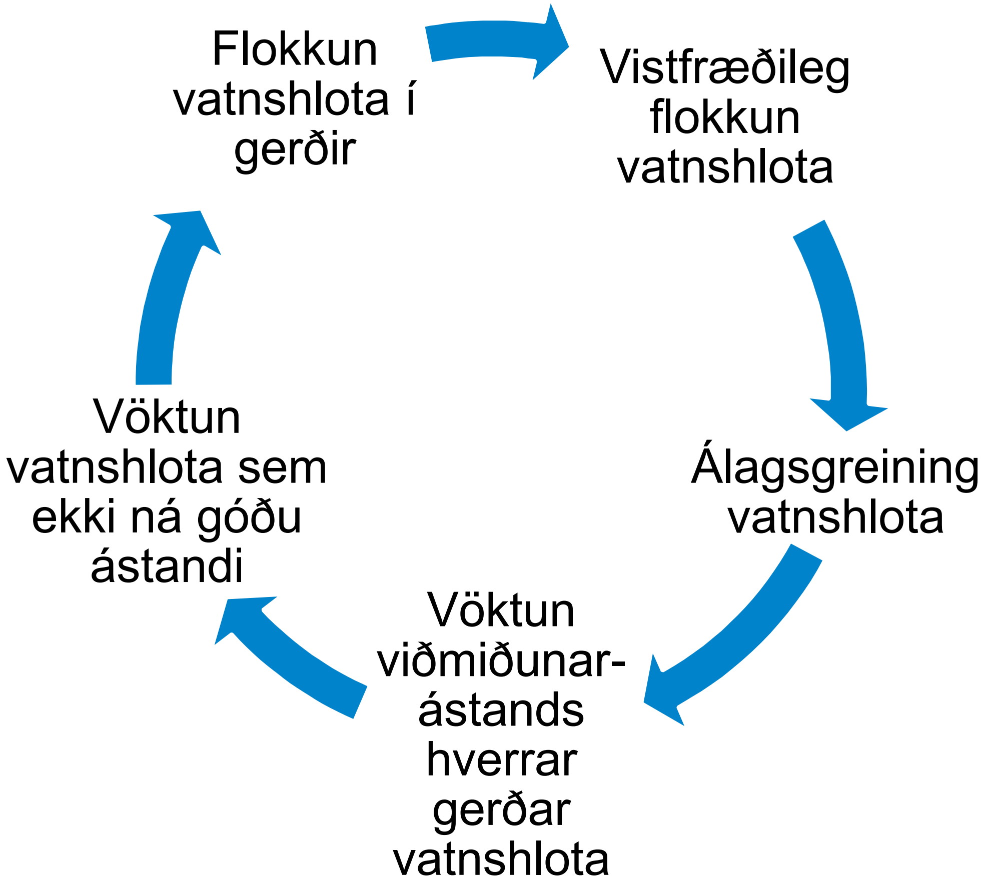

Undirbúningur vs. 1. vatnaáætlun

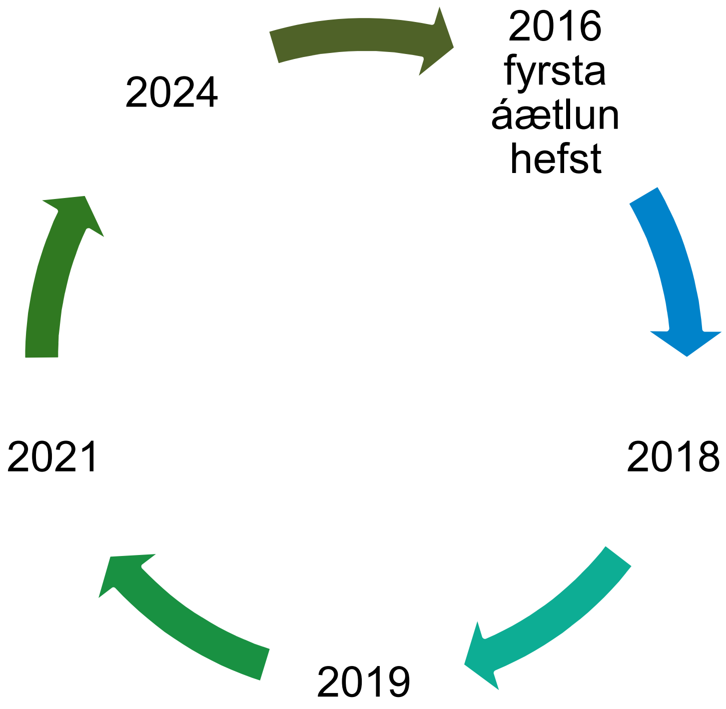

Stjórn vatnamála (1)

UMHVERFISSTOFNUN

- Samningar við samstarfsstofnanir
  - Veðurstofa Íslands
    - Flokkun vatnshlota og eiginleikagreining
    - Upplýsingakerfi
  - Veiðimálastofnun
    - Vistfræðileg flokkun vatnshlota
  - Hafrannsóknastofnunin
    - Flokkun strandsjávar
  - Orkustofnun
    - Flokkun grunnvatns

Stjórn vatnamála (2)

UMHVERFISSTOFNUN

- Vatnaráð
- Vatnasvæðisnefndir (fjórar)
- Ráðgjafanefndir (tvær)
  - Fagstofnana
  - Hagsmunaaðila og almennings
- Umhverfisstofnun er samræmingaraðili og í forsvari fyrir nefndirnar

UMHVERFISSTOFNUN

Fulltrúar vatnaráðs

- Umhverfisráðuneyti – formennska
- Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti
- Iðnaðarráðuneyti
- Samband íslenskra sveitarfélaga
  - Fulltrúi sambandsins
  - Fulltrúi heilbrigðiseftirlita sveitarfélaga

Áfangar til að ná árangri

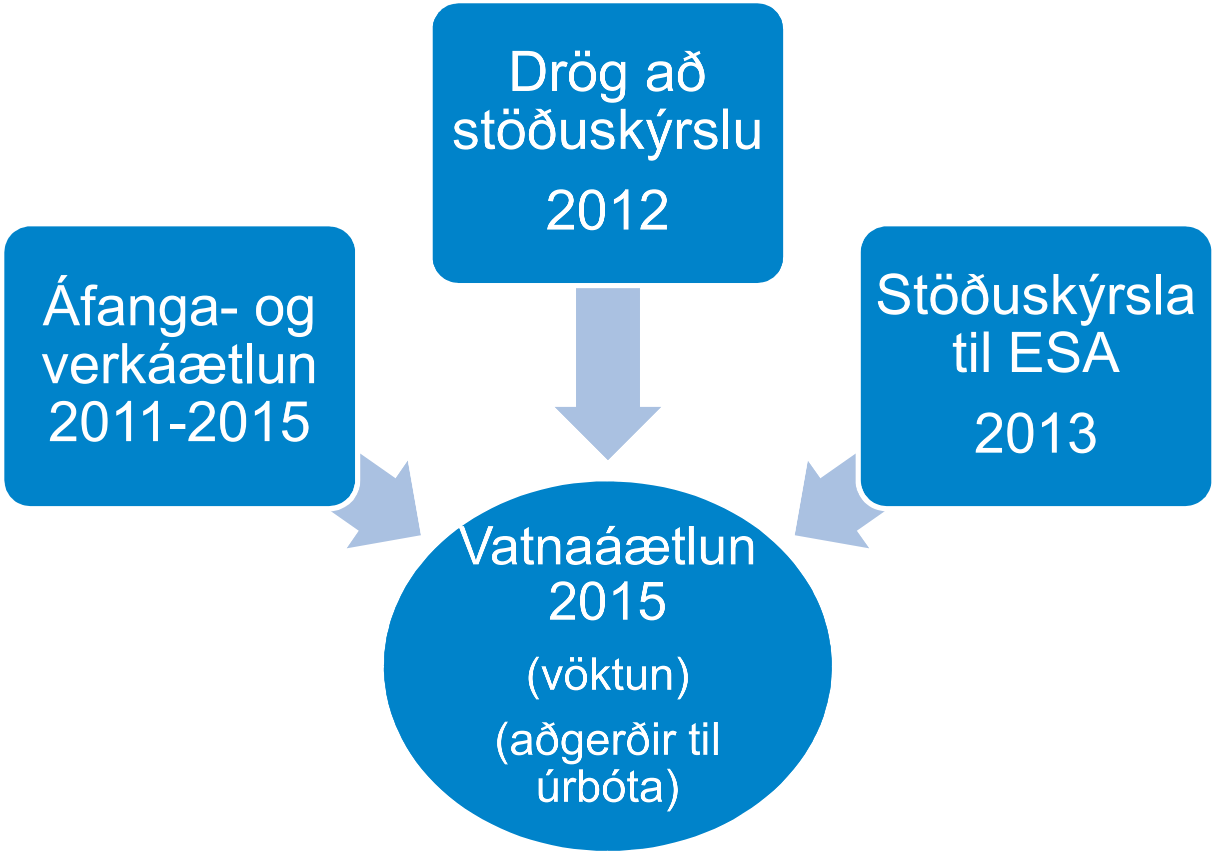

Unnið er samkvæmt flýtiáætlun.

Vatnaáætlun – til hvers?

UMHVERFISSTOFNUN

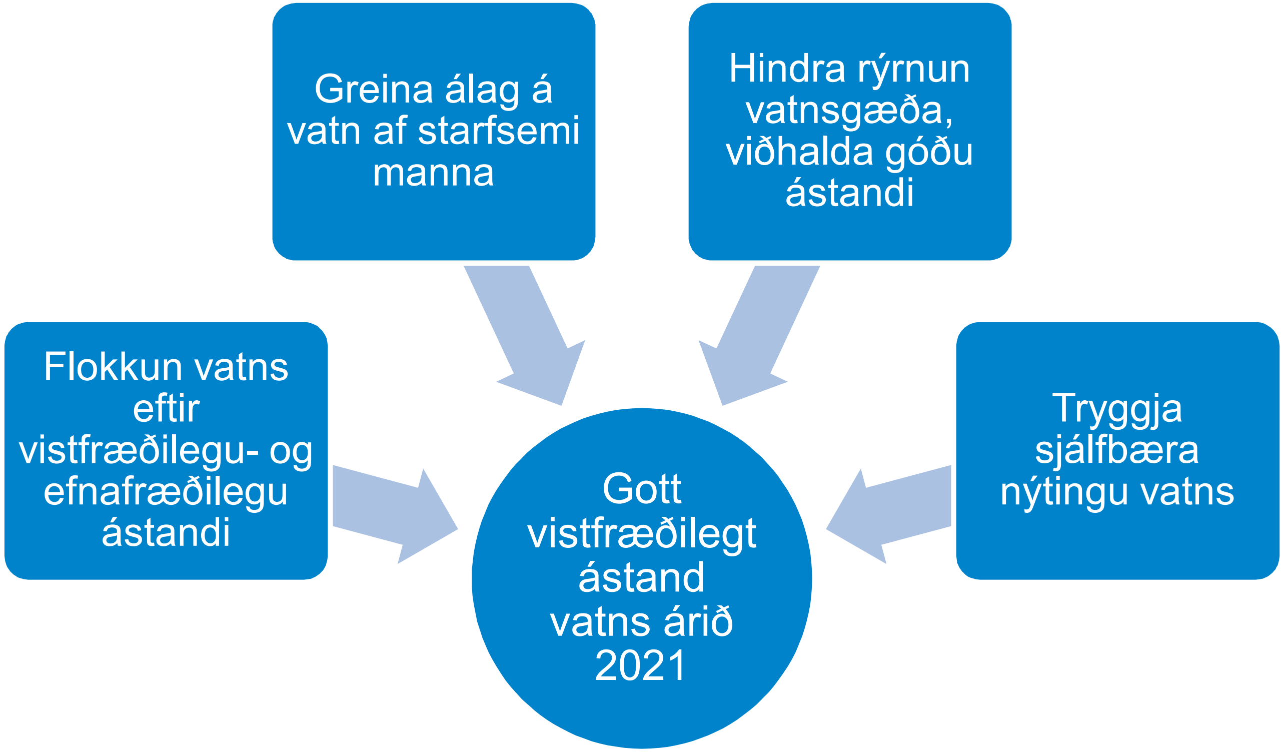

Aðgerðaráætlun og samræmd vöktunaráætlun

Vöktunaráætlun er hluti af vatnaáætlun

UMHVERFISSTOFNUN

Yfirlits-vöktun

- Yfirlitsvöktun fyrir viðmiðunarástand hverrar gerðar vatnshlota.

Aðgerða-vöktun

- Þar sem vistfræðilegt- eða efnafræðilegt ástand vatnshlots er ekki viðunandi og úrbóta er þörf.

Rannsókna-vöktun

- Eftir mengunarslys.
- Þegar uppruni mengunar er óþekktur.

Núverandi vöktun haldið áfram þar til ný áætlun hefur verið samþykkt.

Stjórnvöld og aðrir þátttakendur

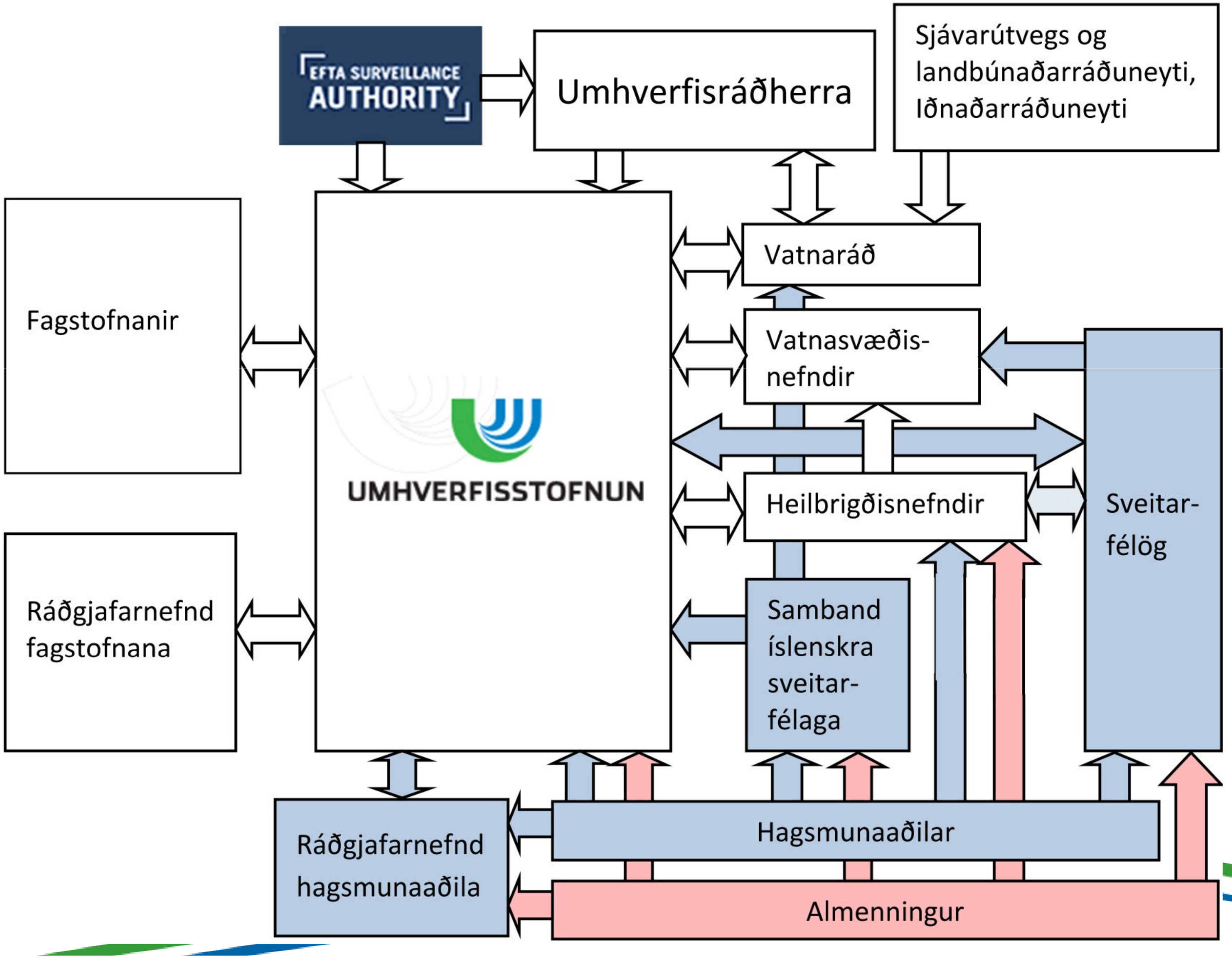

UMHVERFISSTOFNUN

Fjármögnun verkefnisins

Sérfræðivinna stofnana	2011	2012
Aðkeypt vinna við flokkun vatnshlota og gerðir	58,3	71,5
Upplýsingakerfi	21	21
Fundir og ferðir vegna kynninga	3,5	4,0
Prentun og auglýsingar	2,6	2,0
Samtals	85,4	98,5

Af fjárlögum komu 70 milljónir til tveggja ára (2011-2012)
Gjaldtaka af notendum eftir 2012.

Nytsamar vefslóðir

- www.vannportalen.no
- http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?m=31151
- http://vann-nett.nve.no/statistikk/
- http://www.sepa.org.uk/water.aspx

UMHVERFISSTOFNUN

Áfanga- og verkáætlun fyrir gerð vatnaáætlunar 2011-2015

Tryggvi Þórðarson

Drög að áfanga- og verkáætlun

- Tímasett áætlun fyrir vinnu að gerð vatna-áætlunar fram til 2015 (skv. flýtimeðferð).
  – Tímasetningar verkliða eru á bls. 34.
- Mælt er fyrir um áætlunina og opinbera kynningu hennar í lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.
- Vatnaáætlunin er meginstjórntæki við stjórn vatnamála og lokafurð á innleiðingarferlinum.

Tilgangur með áætluninni

- Að gera grein fyrir megindráttum vinnuferlisins við gerð vatnaáætlunar.
- Að upplýsa um tímasetningar og opinberar kynningar og samráð í ferlinum.
- Að kynna stjórnvöld vatnamála og hlutverk þeirra.

Opinber kynning á drögum að áfanga- og verkáætlun

- Áfanga- og verkáætlun ber að kynna opinberlega í síðasta lagi þremur árum áður en ný vatnaáætlun gengur í gildi (2015 skv. flýtiáætlun).
- Með því er stuðlað að þátttöku almennings og hagsmunaaðila við mótun vinnuferlisins.
- Kynningin gefur almenningi og hagsmunaaðilum tækifæri að hafa áhrif á hvernig verkefnið er unnið.

UMHVERFISSTOFNUN

Kynning stendur nú yfir:
3. nóv. 2011 til 2. maí 2012

- Athugasemdir eða ábendingar skulu sendar til UST á kynningartímanum. Berist skriflega á ust@ust.is eða með almennum pósti.
- Að lokinni kynningu verða drögin endurskoðuð, gefin út og kynnt ásamt greinargerð um athugasemdirnar og notkun þeirra.

Almenn aðkoma

- Markhópur áfanga- og verkáætlunar: Allir sem áhuga hafa á málefninu.
- Áætlunin leggur línurnar fyrir vinnuna framundan, bæði verklag og tímasetningar.
- Kynningin gerir þetta að sameiginlegri áætlun þeirra sem vinna að innleiðingunni og þeirra sem hafa hagsmuna að gæta.

Kostir almennrar aðkomu

- Margir koma að gerð áætlunarinnar.
- Meiri líkur á sátt og sameiginlegum skilningi. Minni hætta á ágreiningi síðar.
- Stuðlar að því að allir dragi vagninn í sömu átt.
- Svipaðar væntingar verða til vatnaáætlunarinnar, þýðingar hennar og notkunar.

UMHVERFISSTOFNUN

Efnisatriði áfanga- og verkáætlunar

- Formáli 3
- Nýtt fyrirkomulag í stjórn vatnamála 4
- Tilgangur áfanga- og verkáætlunarinnar 5
- Umhverfismat vatnaáætlunar 6
- Þátttaka almennings 7
- Stjórnvöld og aðrir þátttakendur 9
- Framkvæmd og fjármögnun 16
- Meginatriði vatnsstjórnunarkerfisins 16
- Verkefni og aðferðir á innleiðingartímanum 24
- Tímaáætlun áfanga og verkþátta 32
- Viðauki I. Tengiliðir vegna stjórnar vatnamála 43
- Viðauki II. Stjórnvöld og þátttakendur 48
- Viðauki III. Mikilvæg orð og orðasambönd 52

UMHVERFISSTOFNUN

Opinberar kynningar við stjórn vatnamála

3. nóvember 2011
til 2. maí 2012

Kynning

Áfanga- og verkáætlun

1. október 2012 til
31. mars 2013

Kynning

Bráðabirgðaryfirlit um
mikilvæg atriði í vatnaáætlun

1. júlí 2014 til
1. júlí 2015

Kynning

Vatnaáætlun

2011 — 2012 — 2013 — 2014 — 2015

Eiginleikalýsing

voktunaráætlun

Aðgerðaáætlun

Vatnasvæði Íslands og vatnasvæðisnefndir

Jóhanna Björk Weisshappel

UMHVERFISSTOFNUN

Ísland er eitt vatnaumdæmi og fjögur vatnasvæði

UMHVERFISSTOFNUN

Meginreglan: Vatnaskil ráða skiptingu milli vatnasvæða.

Fylgir vatna-skilum í Vatnajökli, austur af honum og yfir Lónsheiði.

Fylgir vatna-skilum á Tröllaskaga. Fjallabyggð er því innan vatnssvæðis 2.

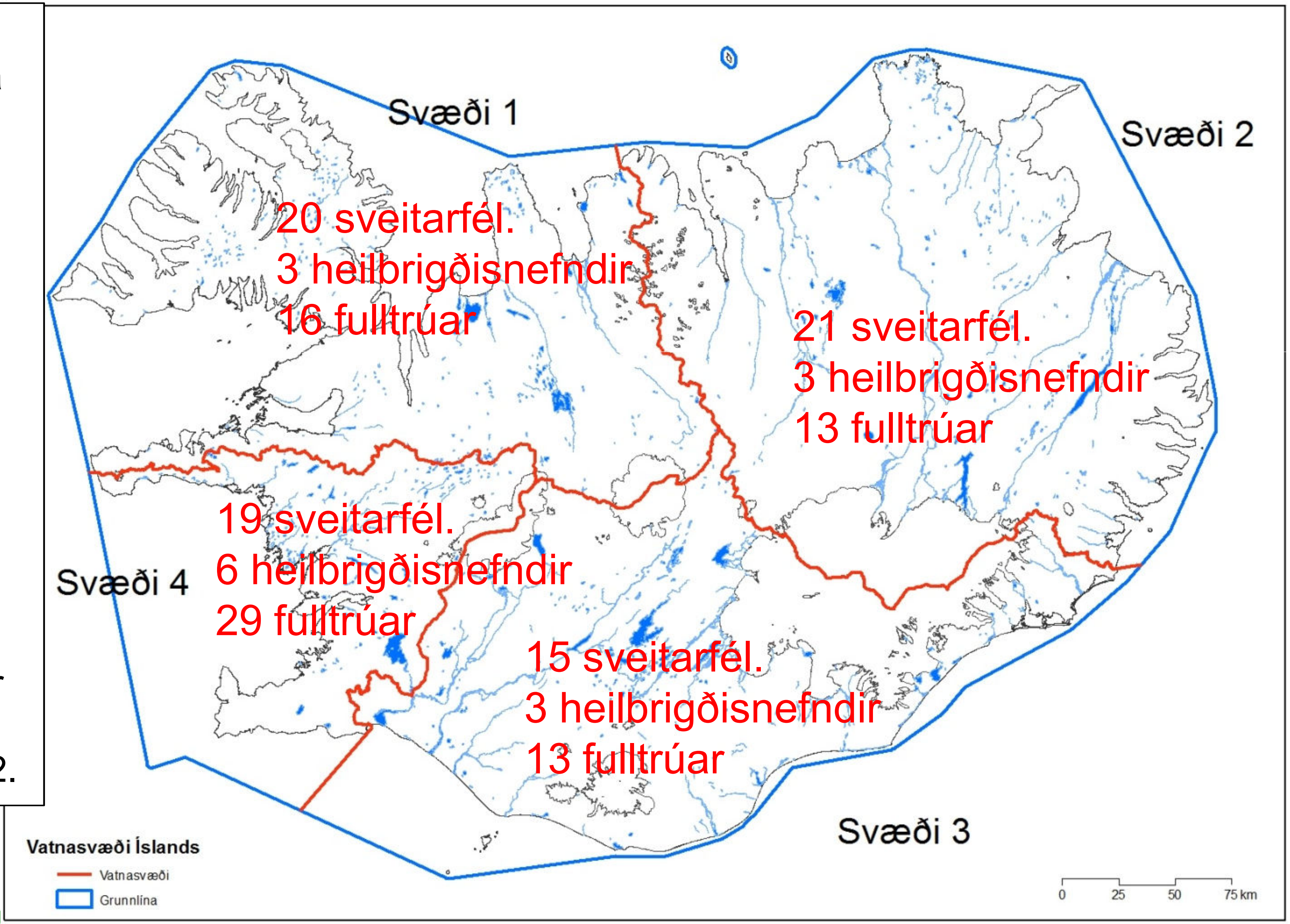

Mörk vatnasvæða, HES og stjórnsýslu

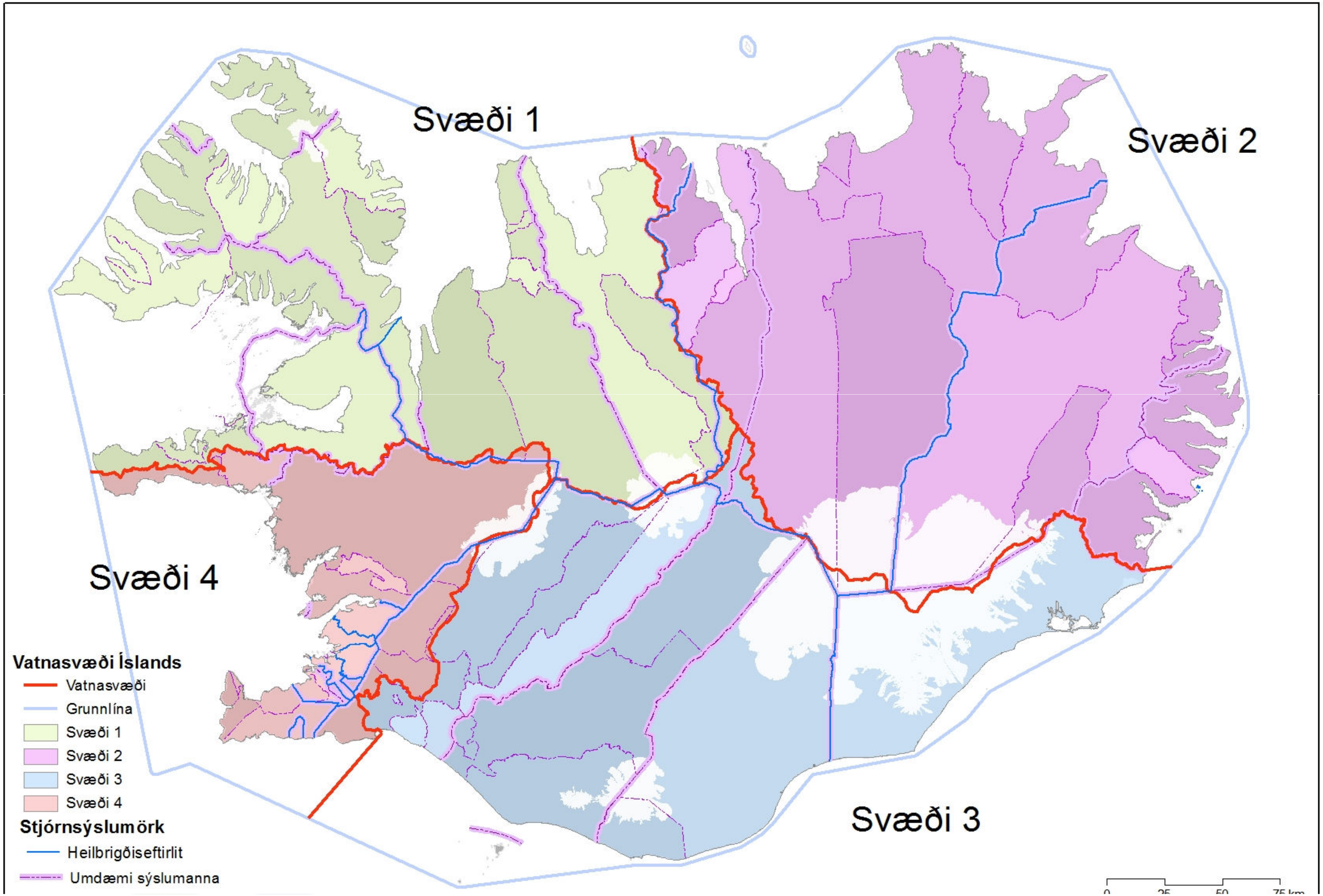

Fulltrúar í vatnsvæðisnefnd

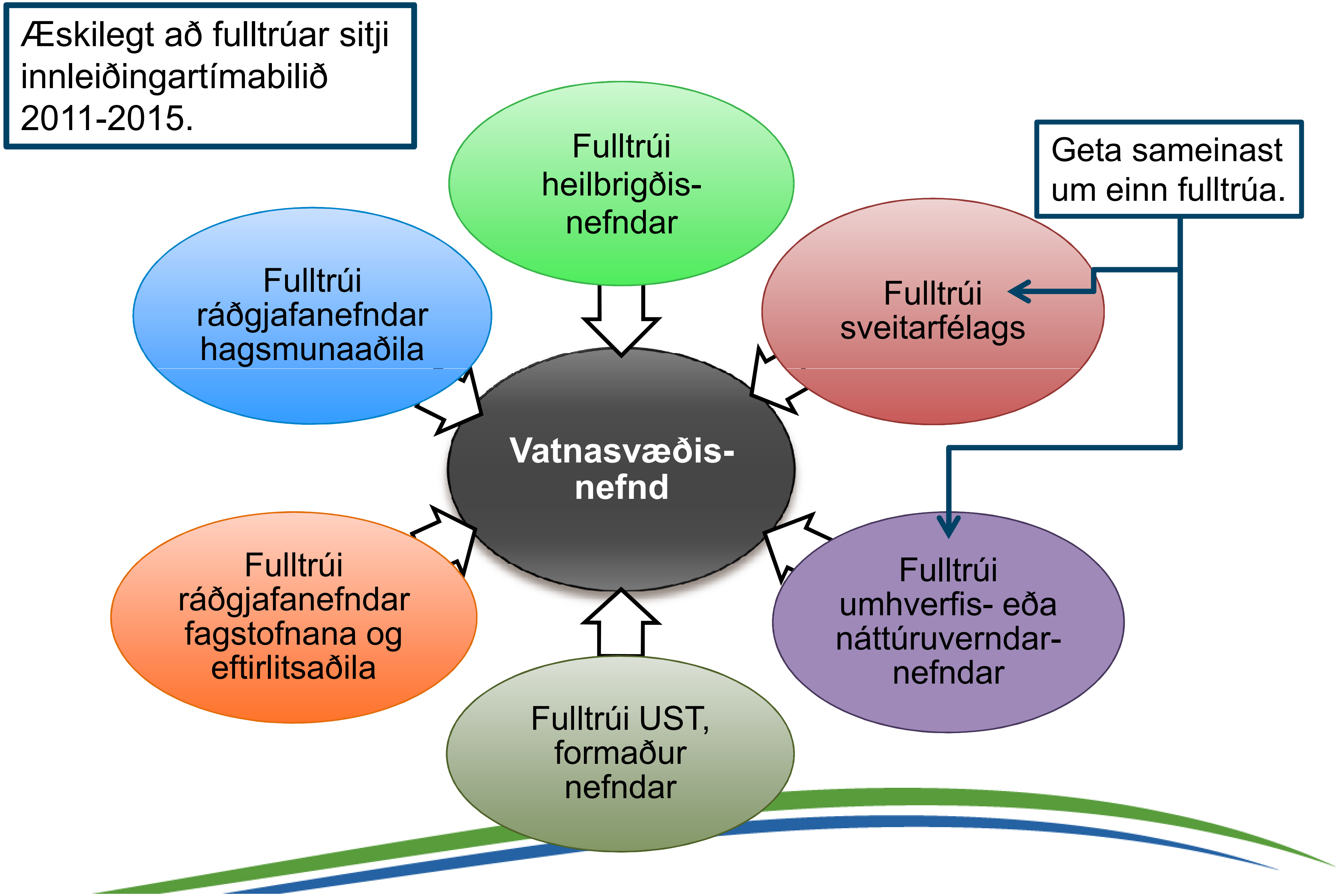

Hlutverk vatnasvæðis-nefnda fyrsta árið, 2012

UMHVERFISSTOFNUN

- Safna upplýsingum í drög að stöðuskýrslu um helsta álag á vatn og áhrif af starfsemi manna á vatns á vatnsvæðinu:
  - Viðbót við upplýsingar HES og UST um álag.
  - Heimamenn þekkja svæðið best!
  - Drög að stöðuskýrslu: Opinber kynning okt. 2012 – apr. 2013. Ábendingar/athugasemdir skulu sendar til UST.

UMHVERFISSTOFNUN

Dæmi um álag á vatn og áhrif

Mengun

- Bein losun/mengun: T.d. fráveitur og skólp frá iðnaði, fyrirtækjum, þéttbýli.
- Dreifð losun/mengun: T.d. umferð, áburðanotkun, rotþær.

Annað álag

- Breyting á rennsli og farvegum áa, breyting á strandlengjum: T.d. stíflur, rennslisstýring, virkjanir, flóðavarnir.
- Vatnstaka.

Möguleg áhrif

- Er óhætt að nýta sjávarfang við allar strendur?
- Er fólki óhætt að synda í sjó við allar strendur?
- Hefur orðið vart við þörungablóma í vötnum?
- Hefur fisk í ám/vötnum fækkað?
- Hefur orðið breyting á magnstöðu grunnvatns?

Efni stöðuskýrslu
skv. 23. gr. laga 36/2011

UMHVERFISSTOFNUN

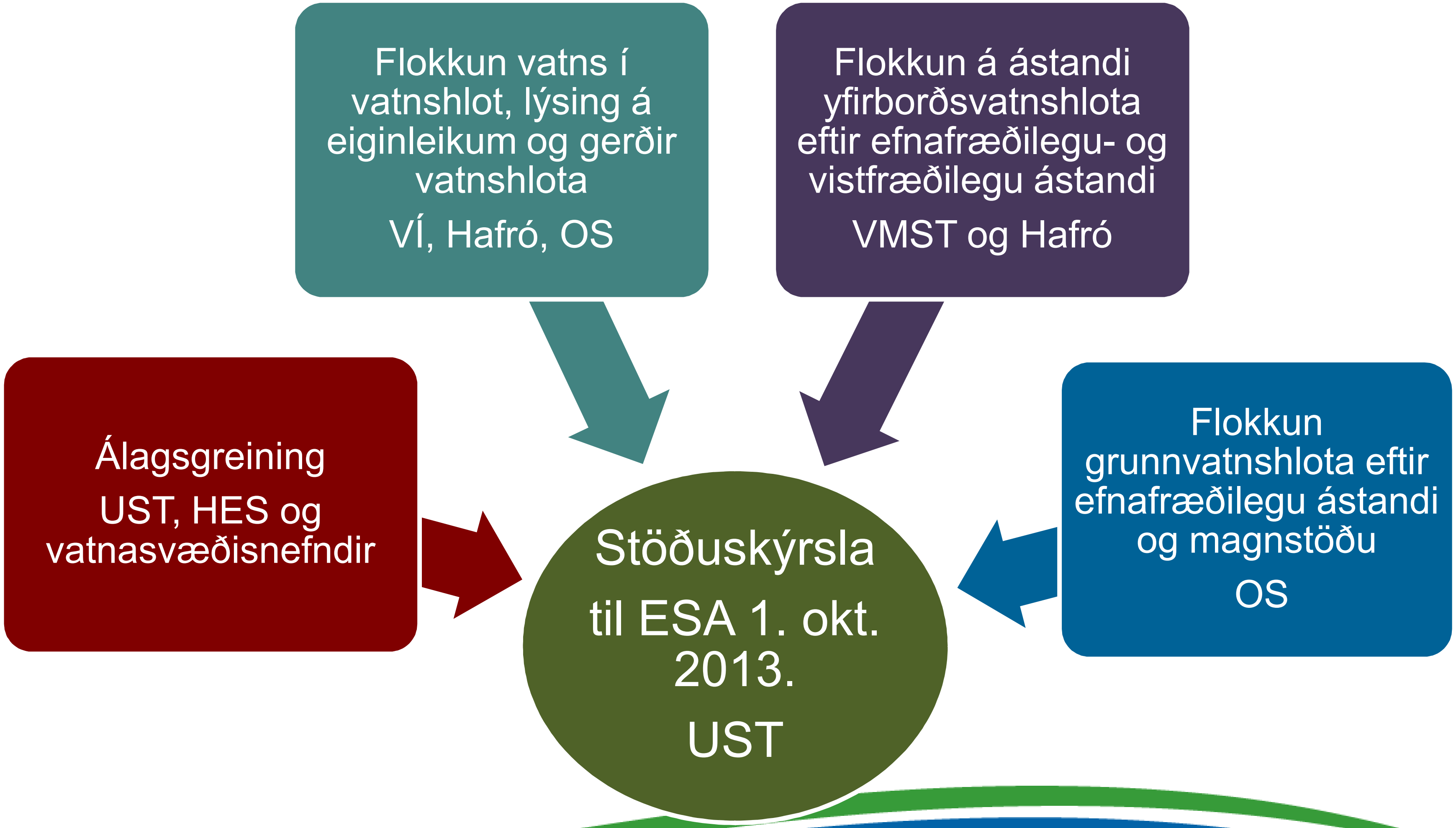

UMHVERFISSTOFNUN

Upplýsingakerfi í undirbúningi

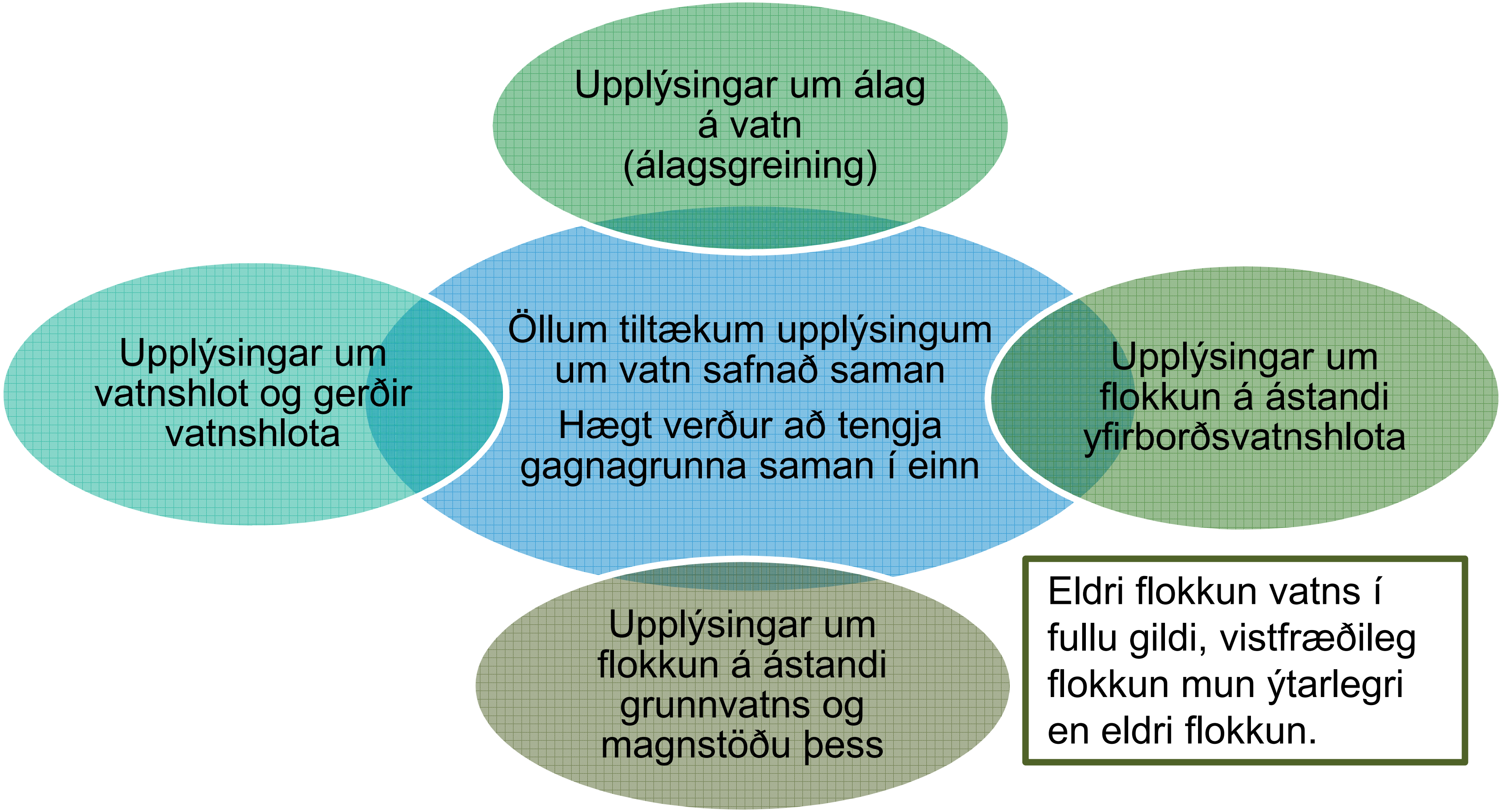

Eldri flokkun vatns í fullu gildi, vistfræðileg flokkun mun ýtarlegri en eldri flokkun.

Efni fyrstu vatnaáætlunar 2016-2021

UMHVERFISSTOFNUN

skv. 19. gr. laga 36/2011

UMHVERFISSTOFNUN

Hugmyndir um vinnuaðferðir í vatnasvæðisnefndum?

- Unnið með kort og lista yfir álag á vatn á vatnasvæðinu
  - Heimavinna fyrir og á milli vinnufunda.
  - Eru einhver umhverfisvandamál á vatnasvæðinu?
  - Álagsvaldar?

Hugmyndir að einföldun á vinnu í vatnsvæðisnefndum

UMHVERFISSTOFNUN

- Hugmynd frá nokkrum sveitarfélögum: Skipta vatnasvæðum í minni svæði? Vinnufundir heima í héraði. Vatnasvæði 2:
  - Austurhluti vatnasvæðisins
  - Vesturhluti vatnasvæðisins
- Vinnuhópar um ákveðin álagssvæði, t.d. Eyjafjörður, mið-Austfirðir, virkjanir?
- Skv. 6. gr. reglug. 935/2011 er heimild að stofna stýrihóp innan vatnasvæðisnefnda til að samræma framkvæmd vinnunar.

Fjöldi funda í vatnasvæðisnefnum

UMHVERFISSTOFNUN

- Vinnufundir árið 2012:
  - 26. apríl á Reyðarfirði?
  - 27. apríl á Akureyri?
  - Hugsanlega fundir í sept. ef þörf er á.
- Að lágmarki einn vinnufundur á ári eftir það.

Hlutverk vatnasvæðis-nefnda árið 2013

UMHVERFISSTOFNUN

- Setja tillögu að umhverfismarkmiðum um að ná góðu ástandi/viðhalda núv. ástandi vatns:
  - Hægt að skipta vatnasvæði niður, setja jafvel markmið fyrir einstök vatnshlot (ár, firði).
  - Umhverfismarkmiðum skal náð fyrir árslok 2021.
  - Eru einhver vatnshlot sem hætt er við að nái ekki markmiðum (sækja um frest)?

Umhverfismarkmið

UMHVERFISSTOFNUN

Gæðaflokkun: Vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand, magnstaða

Flokkar ástands			Umhverfis-markmið
Vistfræðilegt ástand[1]	**Efnafræðilegt ástand**[2]	**Magnstaða**[3]	
Yfirborðs-vatnshlot	Yfirborðs- og grunnvatnshlot	Grunnvatnshlot	
Mjög gott	Gott	Góð	Náð
Gott			
Ekki viðunandi	Nær ekki góðu efnafræðilegu ástandi	Slök	Ekki náð
Slakt			
Lélegt			

UMHVERFISSTOFNUN

Setja má vægari umhverfismarkmið skv. 16. gr. laga um stjórn vatnamála

- “Ákveða má vægari umhverfismarkmið ef vatnshlot er undir slíku álagi að ógerlegt eða óhóflega dýrt er að uppfylla kröfur um umhverfismarkmið”.
  – Dæmi: Virkjaðar ár
  – Skilyrði: Ástand versni ekki, falli ekki um flokk.

UMHVERFISSTOFNUN

Hlutverk vatnasvæðisnefnda 2014-2015

- Útbúa aðgerðaráætlun til að ná umhverfismarkmiðum, forgangsröðun aðgerða:
  - T.d. bæta frárennslis- og skólpmál.
  - Aðgerðir hefjist eftir 2018 skv. flýtimeðferð.

Umræður um skipulag vinnu vatnasvæðisnefnda

- Skipta vatnasvæðum upp í minni svæði?
- Vinnufundir og heimavinna?
- Vinnuhópar um ákveðin álagssvæði?
- Stýrihópur innan vatnasvæðisnefndar?

Lokaorð

UMHVERFISSTOFNUN

- Mikilvægt að fá ykkur með í vinnu við kortlagningu álags á vatn, gerð aðgerðar-áætlunar og vatnaáætlunar.
- Þið þekkið svæðið best!
- Gagnagrunnar um vatn
  - verða aðgengilegir sveitarfélögum og heilbrigðisnefndum sveitarfélaga.
  - Geta nýst sem verkfæri í vinnu sveitarfélaga í atvinnumálum, framtíðarnýtingu, ferðaþjónustu o.fl.